

Goede filmafspraken!

Een vertrouwensband Tijdens de opname zet je je waarderende, ondersteunende en coachende vaardigheden al in. Immers, het opbouwen van een vertrouwensband start al tijdens de eerste opname. Het is dus belangrijk dat de persoon die de opnames maakt ook daadwerkelijk de gesprekken nadien doet. Het traject start hier en niet pas tijdens het eerste gesprek.

Voldoende info Geef voldoende en correcte informatie over de manier waarop de opnames zullen verlopen. Te uitgebreide informatie kun je beter vermijden. Daarmee kun je deelnemers zenuwachtiger maken dan nodig is. Het is wel zinvol om de deelnemers vooraf te tonen met welke camera je komt filmen, zodat ze zien dat het maar om kleine opnameapparatuur gaat. Eventueel toon je hen ook een filmpje of een foto van de filmer en van de afstand waarop de opnames zullen gebeuren, zo kunnen deelnemers zich vooraf een correct beeld vormen. Zie illustratie hieronder: 'film de filmer'.

Beklemtoon dat alleen de deelnemer en de coach de beelden bekijken omdat deze vertrouwelijk zijn (tenzij de deelnemers toestemming geven de beelden in groep te bekijken of aan de ouders te tonen). Het kan nuttig zijn om af te spreken dat leidinggevenden de beelden niet zien en/of dat ze niet meekijken tijdens het filmen zodat het aspect 'evaluatie' helemaal wordt uitgesloten.

Wie en wat kun je filmen? De professionals kun je alleen filmen als ze vrijwillig wensen deel te nemen aan het traject en als ze voldoende informatie hebben gekregen en er dus goede afstemming is geweest. Je kunt hen het best inspraak geven bij de praktische regeling. Afhankelijk van het doel van de opnames, kun je met de professionals overleggen wat je gaat filmen, op welke momenten van de dag je dat doet en hoe lang de opnames duren. Om een breder beeld te krijgen, kun je opnames maken in verschillende situaties (vrij spel of spelen in hoeken, geleide activiteit of kringmoment, verzorgingsmoment, ...). Je kunt ook variëren tussen individuele interacties en groepsinteracties.

Ook kinderen, collega's, stagiairs die in beeld komen, moeten vooraf toestemming geven voor de opnames. Dat kan gebeuren volgens de gebruikelijke aanpak in de organisatie. In sommige organisaties wordt actief toestemming gevraagd: een informatiebrief met een informed consent. In andere organisaties wordt passief toestemming gevraagd: een informatiebrief met de vraag om enkel te reageren indien ouders geen toestemming wensen te geven voor de opnames. Bekijk ook eens welke afspraken je maakte in je school- of huishoudelijk reglement.

Door ouders op een correcte manier te informeren, toont de organisatie op welke manier ze aan kwaliteit willen werken. De informatiebrief hoeft ouders dus niet af te schrikken maar kan hen eerder warm maken voor een gedeeld pedagogisch project met de kinderen.

Indien de deelnemers een expliciete weerstand hebben om zich te laten filmen, en niet de gezonde en normale dosis stress die gepaard gaat met zo'n eerste opname, kan het zinvol zijn om de eerste opname alleen kinderen op beeld te zetten.

Even wennen aan de camera Kinderen kunnen uiteenlopend reageren op de opnames. Sommigen zijn vertrouwd met een camera, anderen kennen het niet en tonen veel interesse. Sommigen kijken regelmatig naar de camera en sommigen willen graag zichzelf op beeld zien. Maar uiteindelijk gaan de meeste kinderen na een periode van gewening hun gewone gangetje.

Om de opnames aan te kondigen kun je een foto van de filmer ophangen met een afbeelding van een camera. Op die manier weten ouders ook wie er wanneer komt filmen.

Het filmen verloopt een stuk vlotter als de kinderen kunnen wennen aan de filmer en de camera. Stel jezelf voor en vertel wat je precies komt doen. Misschien kunnen de kinderen voor je begint te filmen je camera bekijken of mogen ze helpen om een testopname te maken.

Terwijl de kinderen wennen aan de camera, wennen de professionals aan de aanwezigheid van de filmer. Als de deelnemers merken dat je hun kinderen op hun gemak stelt en eerst voor hen tijd neemt, is dat ook voor hen een vorm van wennen en geruststelling. Het helpt ook om de dagelijkse gang van zaken te garanderen. Vaak willen de deelnemers bij een eerste opname snel starten om zo snel mogelijk de opname "doop" af te ronden, maar zo dreigt het risico dat ze snel iets insceneren. Door eerst rustig aanwezig te zijn, laat je begeleiders of leerkrachten de kans hun gewone routine op te nemen terwijl jij aanwezig bent en valt de grootste stress weg. Neem vooral bij de eerste opname voldoende tijd voor dit proces.

Filmtijd Zorg voor voldoende tijd voor de opnames. Het is niet de bedoeling dat de deelnemers zich opgejaagd voelen en de indruk krijgen dat ze maar één kans hebben voor elke opname.

Kom rustig binnen en voer eerst een gesprek voordat je je materiaal pakt. Zo vermijd je dat je bruusk binnendringt in de ruimte. Met de begeleiders of leerkrachten kun je afspreken dat de kinderen die niet in beeld mogen komen, zich aansluiten in een andere groep.

De deelnemers kunnen uiteenlopend reageren wanneer er gefilmd wordt op hun werkplek. Sommigen hebben er ervaring mee en/of vinden het niet moeilijk om hun gang te gaan in het bijzijn van onbekenden. Anderen kunnen zich juist ongemakkelijk en onzeker voelen. Vooral tijdens de eerste opname is dit vaak voelbaar. Tijdens een tweede opname ervaren de deelnemers soms nog een andere vorm van onzekerheid, namelijk: 'zal mijn opname nu voldoen aan de inzichten uit het eerste videocoachingsgesprek?'. Het is belangrijk om ook op dat punt mensen gerust te stellen: een nieuwe opname, een nieuw gesprek.

De camera loopt Je filmt het leven zoals het is. Het vormt dus geen probleem als een andere begeleider of leerkracht door beeld loopt of een ouder net komt binnengewandeld.

Spreek de gulden regel af dat de deelnemers de opname kunnen laten stopzetten wanneer zij of de kinderen zich ongemakkelijk voelen.

Het filmen is niet prioritair boven de werking met de kinderen. Storingen hebben voorrang. Als je voelt dat de deelnemers uit hun lood geslagen zijn vanwege de opnames, de reacties van de kinderen of een andere externe gebeurtenis, stel dan zelf voor om terug te komen op een ander moment.

Mensen gedragen zich soms anders in het bijzijn van een videocamera. 'Zijn de beelden dan wel representatief?', vragen we ons dan af. Maar door hen rustig te laten wennen, doordat de kinderen zich vaak snel spontaan en natuurlijk gedragen, ... kan je dit effect verminderen. Daarnaast is het zo dat het geen probleem is als professionals het beste van zichzelf (trachten te) geven. Wanneer mensen in staat zijn om het beste van zichzelf te tonen op beeld, is dat ook een teken dat ze het beste in zich hebben.

Het is een valkuil om als videocoach de dingen te filmen die je zelf belangrijk vindt. Probeer steeds te denken vanuit het kijkdoel van de deelnemer en breng op beeld wat hij nodig heeft om inzichten op te doen tijdens het gesprek.

Een opnameduur van 10 minuten is voldoende. Film je een activiteit, stop dan niet meteen als die ten einde is. Overgangsmomenten kunnen boeiend beeldmateriaal bevatten.

Sommige deelnemers doen in het begin van het videocoachingstraject hun best om op 10 minuten exact één activiteit op te starten en af te ronden. Na verloop van tijd zien ze in dat dat niet hoeft. Indien wenselijk, kun je ook met de deelnemers afspreken om gedurende een langer tijdsbestek te filmen. Daaruit kun je achteraf kortere fragmenten van 10 minuten selecteren. Voor sommigen kan het geruststellend zijn dat ze niet worden vastgepind op een momentopname.

Het getuigt van respect om mensen te informeren als de opname ten einde loopt en hen te vragen: ‘Gaan we afronden? Is dat voor u in orde?’

Na de opname Loop na de opname niet meteen weg maar maak nog even tijd om alle betrokkenen te laten bekomen. Net zoals je vooraf tijd nam om te wennen, is het fijn om ook nog even na te blijven.

Maak meteen na de opname tijd om naar de ervaringen van de deelnemers te luisteren. Hoe liep de opname? Hoe reageerden de kinderen? Hoe voelden ze zich? Lijkt het hun zinvol om met deze opname te werken tijdens de video coaching of willen ze graag dat je een andere situatie filmt of op een ander moment terugkomt?

Als de deelnemer expliciet zegt of toont niet tevreden te zijn, neem dan onmiddellijk nog een andere opname indien hij of zij dat wil. In het gesprek nadien kan hij kiezen welke opname hij uiteindelijk bespreekt.

Na de opname hebben jij en de professional vaak een globaal gevoel van ‘tevreden’ of ‘niet tevreden’. Soms ben je als video coach zelf niet tevreden over de opname. Maak geen nieuwe opname als de begeleider wel tevreden is. Zelfs een opname waar de begeleider of de video coach vooraf niet 100% tevreden over zijn, kan leiden tot een waardevol video coachingsgesprek. Immers, door klein te kijken (zie bij inhoud coaching) kan je waardevolle en mooie inzichten opdoen.

Na afloop van de opname hebben deelnemers vaak de vraag of de beelden voldoende zijn. Het is belangrijk dan geen evaluatieve uitspraken te doen over de interactie maar enkel te benadrukken dat de beelden rijk materiaal vormen voor het video coachingsgesprek. Geef aan dat ze nu een eigen gevoel hebben maar dat de focus tijdens het gesprek op de signalen van de kinderen zal liggen.

Je kunt nogmaals herhalen wat er met het beeldmateriaal zal gebeuren en wat de volgende stappen in het proces zijn. Misschien hebben deelnemers daar inmiddels andere vragen over. Geef aan dat je het gesprek voorbereidt door zelf de beelden klein te bekijken en belangrijke signalen bij de kinderen op te pikken.

De beelden Leg het eigenaarschap van de beelden bij de deelnemers. Zij bepalen wat er op beeld komt. Bij het begin van het traject zal je merken dat deelnemers hier zelf minder wensen over formuleren, maar na een of meerdere succesvolle video coachingsgesprekken krijgen ze meer zicht op de waarde van de opnames en formuleren ze meestal zelf erg duidelijk in welke situatie ze een volgende opname willen laten doorgaan. Hun kijkdoel is richtinggevend.

De deelnemers bepalen ook wat er met de beelden kan en mag gebeuren. In dat kader kan het zinvol zijn om de beelden mee te geven aan de betrokkenen. Doe dat ná het gesprek, zodat de beelden eerst besproken werden en de beelden met de juiste focus in de handen van de

deelnemer terecht komen. Hierin schuilt ook een waarderende boodschap: 'ja, jouw werk is belangrijk om aan anderen te tonen als je dat wil'. Echter, het is belangrijk om vooraf in de organisatie zelf aan te geven dat het geen verwachting is dat de beelden gedeeld worden. Zo vermijd je dat er verkeerde dynamieken ontstaan in het team (bijv. wanneer de ene deelnemer wel een beeld deelt en een andere dat niet doet).